gemeente
Weststellingwerf

INTEGRAAL VEILIGHEIDSBELEID 2024 – 2027 WESTSTELLINGWERF

Inleiding

Om te sturen op de lokale aanpak stelt de gemeenteraad iedere vier jaar een integraal veiligheidsbeleid (IVB) vast. Artikel 38b van de Politiewet 2012 geeft deze bevoegdheid aan de gemeenteraad. De burgemeester ziet toe op de uitvoering en geeft hierover verantwoording af in de jaarrekening.

Het IVB is een strategisch beleidsdocument dat de gemeente gebruikt om te sturen op het lokale veiligheidsbeleid. Het markeert prioriteiten, benoemt ambities en uitgangspunten, legt een basis voor lokale en bovenlokale samenwerking en biedt aanknopingspunten voor monitoring, bijsturing en verantwoording. Het IVB is opgesteld aan de hand van het veiligheidsbeeld[1], peilingen onder inwoners en ondernemers, interne en externe ketenpartners, het collegeakkoord en de landelijke, regionale en lokale prioriteiten van de veiligheidspartners. Dit IVB 2024 – 2027 bouwt tevens voort op het voorgaande IVB.

Doel

Het doel van het IVB is om het welzijn van de inwoners van de gemeente te vergroten door te werken aan veiligheid. Er wordt ingezet op bewustwording, preventie, repressie en het bieden van een handelingsperspectief op de door de gemeenteraad bepaalde prioriteiten. Via deze strategie verwachten we de weerbaarheid te vergroten en het aantal slachtoffers van onder andere criminaliteit te verminderen.

Uitgangspunten

De gemeentelijke missie[2] is: "*Samen* met de gemeenteraad, inwoners en ondernemers willen we blijven bouwen aan een sterk Weststellingwerf". Een sterk Weststellingwerf is ook een veilig Westellingwerf en dat vergt een gezamenlijke aanpak, zowel binnen onze gemeentegrenzen als daarbuiten.

Samen is samenwerken met interne- en externe partners. *Samen* betekent een geharmoniseerde aanpak tegen ondermijnende criminaliteit. Hiervoor hebben in 2022 alle Friese burgemeesters, de dijkgraaf en de commissaris van de Koning, middels de intentieverklaring Friese Norm[3], uitgesproken zich in te zetten voor het verwezenlijken van de geformuleerde ambities op het gebied van terugdringen van ondermijnende criminaliteit. *Samen* is ook het inzetten van expertise, ervaring en bevoegdheden van (keten)partners bij sociale veiligheidskwesties, overlast en de aanpak van traditionele en digitale criminaliteit[4].

Repressie - Naast de preventieve aanpak treedt de gemeente ook actief en repressief op. Dit zal gedaan worden door middel van handhaving, het toepassen van openbare orde bevoegdheden van de burgemeester of veiligheid gerelateerde collegebevoegdheden uit de APV. De burgemeester bedient zich in het kader van de handhaving openbare orde onder andere door de politie, toezicht en handhaving.

---

[1] Het Veiligheidsbeeld wordt in kaart gebracht in het landelijke en lokale veiligheidsmonitor 2021, Dit is een grootschalig enquêteonderzoek onder de Nederlandse bevolking van 15 jaar en ouder naar onder meer leefbaarheid, veiligheidsbeleving en slachtofferschap van criminaliteit. Dit onderzoek wordt uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Justitie en Veiligheid en het Centraal Bureau voor de Statistiek.

[2] Collegeprogramma Weststellingwerf

[3] De Friese Norm

[4] Het landelijke en lokale veiligheidsmonitor 2021, hoofdstuk 4 en 5, definieert traditionele criminaliteit als geweld, inbraak en diefstal, en vernieling. Online criminaliteit zijn vormen van criminaliteit waarvan personen via het internet, e-mail of app slachtoffer worden.

Speerpunten

Het nieuwe IVB bevat een aantal speerpunten. Deze zijn nodig om kaders te bepalen en het beleid om te kunnen zetten naar de uitvoering. Daarbij kijken we naar de problematiek en de aanpak, maar ook naar ontwikkelingen en de toekomst. Het tot stand komen van de speerpunten is onder andere gerealiseerd in nauw overleg met diverse interne en externe partijen, zowel lokaal als provinciaal, de evaluatie van het IVB 2020 – 2023, scans van landelijke en regionaal beleid en wetgeving. Maar ook door middel van bestuurlijke afstemmingen, waaronder die met de gemeenteraad via een startnotitie en uiteindelijke vaststelling door de gemeenteraad. Belangrijke partijen zijn in ieder geval gemeentelijke collega's, de politie, het OM en het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC).

In dit beleidsplan wordt beschreven wat onze ambities en prioriteiten zijn voor de aankomende jaren. Dit hebben we samengevat in de volgende vier speerpunten:

1. **De aanpak van ondermijnende criminaliteit**
2. **De weerbaarheid tegen digitale criminaliteit vergroten**
3. **Het verbinden van zorg en veiligheid voor veilige woon- en leefomgeving**
4. **Lokale verbinding en betrokkenheid bij brandveiligheid en crisisbeheersing**

Per speerpunt wordt een uitvoeringsplan geschreven die de inzet verder geconcretiseerd.

Naast de bovengenoemde prioriteiten houden we onverminderd aandacht voor andere thema's, welke uit voorgaande IVB 2020 – 2023 op het gebied van veiligheid van belang zijn. Deze ander thema's zijn:

- De aanpak van ondermijnende criminaliteit verbeteren
- De aanpak van diefstal, met accent op cybercrime
- Het verbinden van zorg en veiligheid voor een veilige woon- en leefomgeving
- Het stimuleren wenselijk verkeersgedrag door in te zetten op bewustwording
- Lokale verbinding en betrokkenheid bij brandveiligheid

Zo blijven we werken aan onze gezamenlijke inzet op het voorkomen van woninginbraak en (woon)overlast, onze zorg voor veilig uitgaan, evenementenveiligheid en veilige bedrijventerreinen middels het Keurmerk voor Veilig Ondernemen op Bedrijventerreinen (KVO-B). Ook verkeersveiligheid blijft onze aandacht houden, ondanks dat deze beleidsmatig als Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan, bij het cluster Verkeer is belegd. Op deze thema's zetten we de huidige aanpak voort en waar nodig scherpen we deze aan. Uiteraard verleggen we de focus als nieuwe ontwikkelingen daarom vragen.

1. Aanpak van ondermijnende criminaliteit

Ondermijnende criminaliteit zoals drugshandel, witwassen, fraude en mensenhandel en de risico's die deze verschijningsvormen met zich meebrengen zijn meestal niet (direct) zichtbaar, maar zijn wel voelbaar in de maatschappij en heeft zichtbare gevolgen voor de inwoners. Denk daarbij aan verloedering op straat en verwaarlozing van panden, een drugslab in een woonwijk dat gevaarlijke situaties kan opleveren, maar ook aan het misbruik maken van kwetsbare personen, zoals onze jongeren. Ondermijning is dus niet onschuldig, en heeft (op termijn) zichtbare gevolgen voor de inwoners. Daarom is het speerpunt ondermijnende criminaliteit een onderwerp dat de afgelopen jaren steeds meer urgentie heeft gekregen, zowel landelijk, regionaal als op lokaal niveau.

Essentie van de bestuurlijke aanpak van ondermijnende criminaliteit is 'barrières opwerpen', 'hinderen'. Met ons instrumentarium willen we, in samenwerking met de partners, de criminele

industrie verstoren. We hebben het Bibob-beleid op provinciaalniveau[5] geactualiseerd. Het vervolg is de verkenning of de gemeenten (Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland) voldoende capaciteit, middelen en expertise hebben om dit thema te borgen. Extra aandacht voor deze thema's betekent extra middelen. We willen onze instrumenten, ons beleid, regelgeving en vergunningen, toezicht en handhaving, daar op aanscherpen en uitbreiden. En willen deze consequent inzetten en innoveren waar nodig. De aanpak van georganiseerde misdaad vraagt om een georganiseerde overheid en een integrale, gestructureerde aanpak. De integrale aanpak van ondermijnende criminaliteit is gericht op de inzet van preventieve, bestuursrechtelijke, privaatrechtelijke, fiscale en/of strafrechtelijke instrumenten. De opgestelde ambitie kunnen we alleen gezamenlijk bereiken.

Ambitie
Onze ambitie is het verkleinen en voorkomen van de kans op ondermijnende criminaliteit in onze gemeente door preventieve en repressieve maatregelen. We intensiveren de lokale integrale aanpak middels:

1. Het versterken van de informatiepositie

- Onze interne informatiepositie verstevigen wij door het continueren van ambtelijke en bestuurlijke overleggen om signalen te delen en te bespreken. Onder andere het Lokaal Informatieoverleg (LIO) willen wij blijven ontwikkelen en verstevigen, waardoor dit speerpunt in de teams van gemeente Weststellingwerf een urgent thema is.
- Wij onderzoeken de mogelijkheid om het gemeentelijk meldpunt voor ondermijnende signalen beter onder de aandacht te brengen.
- Wij gaan het Digitaal Opkopers Register (DOR) actualiseren en in de gemeentelijke organisatie borgen middels een Digitaal Opkopers Loket (DOL). Naast de opsporings- en gemeentelijke instanties hebben ook de handelaren in tweedehands goederen een belangrijke taak bij het stoppen van heling. Handelaren zijn namelijk verplicht om elke aankoop van diefstalgevoelige gebruikte en ongeregelde goederen te registreren in het DOR.

2. Bewustwording en weerbaarheid

- Effectieve bestuurlijke aanpak van ondermijnende criminaliteit begint met bewustwording van de risico's en daaraan gekoppeld handelingsperspectief. We zorgen dat deze kwaliteiten door voorlichting, zowel ambtelijk als bestuurlijk, breed aanwezig zijn.
- We willen minstens zo sterk inzetten op maatschappelijke weerbaarheid. We informeren en betrekken ondernemers, inwoners en instellingen.

3. Fenomenen

- Jaarlijks bekijken wij, in samenwerking met de politie en overige ketenpartners, waar we qua fenomenen op gaan inzetten. Denk aan drugscriminaliteit, zorg- of woonfraude.
- We voeren samen met de politie minimaal 2x per jaar integrale controles uit bij ondermijningsgevoelige branches.
- In het samenwerkingsverband Zuidoost Friesland (politie, gemeenten Heerenveen, Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland) stemmen we tevens af dat elk jaar een 10-tal ondermijningsdagen worden gepland. Op zo'n dag kan één van de gemeenten, samen met VTH en politie, een integrale controle of actie uitvoeren waar op dat moment een specifieke behoefte of urgentie ligt.

Via consequent toezicht en handhaving signaleren, interveniëren én voorkomen we: we doorbreken anonimiteit, we zitten ondermijning 'in de weg'. Op locaties en in branches waar risico's samenkomen, kiezen we voor integrale handhaving. Hierin werken we nauw samen met de afdeling Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH).

[5] De Friese Norm 2022

Doel
Het tegengaan van ondermijnende criminaliteit.

Middel
Ondermijning niet faciliteren, maar tegengaan door waar mogelijk via bestuursrechtelijk optreden. Het voortzetten van bewustwording op dit thema bij zowel de interne organisatie alsook extern bij inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners. Naast preventie wordt ook repressief opgetreden tegen ondermijnende criminaliteit.

Partners
Regionaal Informatie en Expertisecentrum, Centrum voor criminaliteit en veiligheid (CCV), politie, openbaar ministerie (OM), belastingdienst, fiscale inlichtingen- en opsporingsdienst (FIOD), Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT), Marechaussee, ondernemers, inwoners, frontlijn medewerkers, gemeentebestuur en organisatie. Ook inwoners en ondernemers zijn nodig om onze gemeente weerbaarder te maken tegen ondermijning. Bijvoorbeeld door het melden van signalen.

2. De weerbaarheid tegen digitale criminaliteit vergroten

Digitalisering brengt veel goeds, zoals efficiëntie, communicatie, sociale verbindingen en innovatie. Daartegenover staan echter stevige veiligheidsrisico's. Afhankelijkheid van digitale systemen heeft ook als keerzijde dat digitale criminaliteit toeneemt[6]. Uit de landelijke integrale veiligheidsmonitor 2021 blijkt dat 17% van de inwoners van Nederland slachtoffer is geworden van online criminaliteit. Denk aan zaken zoals phishing, fraude en identiteitsdiefstal. Dit percentage ligt hoger dan het percentage dat slachtoffer is geworden van traditionele criminaliteit, zoals woninginbraak.

Digitale veiligheid is een onderwerp dat zich blijft ontwikkelen en waar ook de gemeente voor een belangrijke uitdaging staat. De Nederlandse gemeenten hebben zich via een resolutie[7] unaniem voor intensivering van inzet op dit thema uitgesproken. Ook in Noord Nederlands verband is dit gedaan via het Regionaal Beleidsplan Veiligheid (RBP)[8]. Met elkaar hebben we een belangrijke rol om de inwoners en ondernemers weerbaarder te maken. Ook het voorkomen van digitale ontwrichting en online aangejaagde ordeverstoringen zijn hierbij relevante aspecten. Het is van belang om in positie te komen, de beschikbare tools te operationaliseren en samen met publieke- en private partners de risico's te beheersen[9].

Ambitie
Onze ambitie is dat we een goed beeld hebben van de vormen van digitale criminaliteit die voorkomen in onze gemeente. We volgen landelijke en regionale ontwikkelingen en acties, en waar deze van meerwaarde is, zetten we deze in. We zetten samen met belangrijke partners zoals politie en het RIEC, maar ook met ondernemers(verenigingen) en eventueel experts, in op:

- het opmaken van een rapportage waarin inzichtelijk wordt gemaakt welke vormen van digitale criminaliteit voorkomen in de gemeente Weststellingwerf;
- aan de hand van bovengenoemde rapportage maken we een keuze waar wij op in kunnen spelen met voorlichting en bewustwording;
- waar mogelijk zetten we in op interventies en/of repressieve maatregelen.

[6] Het landelijke en lokale veiligheidsmonitor 2021
[7] Resolutie Digitale Veiligheid 2020
[8] Regionaal Beleidsplan 2020-2023 eenheid Noord Nederland
[9] Vereniging van Nederlandse Gemeenten – Focusblad Digitale Veiligheid

Doel
Een goed beeld hebben van de vormen van digitale criminaliteit en de doelgroepen in onze gemeente. Het verminderen van de kans op slachtofferschap van digitale criminaliteit van onze inwoners en ondernemers.

Middel
We volgen landelijke en regionale ontwikkelingen en acties, en waar deze van meerwaarde is, zetten we deze in. We zetten samen met belangrijke partners zoals politie en RIEC, maar ook met ondernemers(verenigingen) en eventueel experts, in op:

- door middel van onderzoek inzichtelijk maken welke vormen van digitale criminaliteit in de gemeente Weststellingwerf voorkomen;
- aan de hand van bovengenoemde data maken we een keuze waar wij op in kunnen spelen met voorlichting, bewustwording en/of (dadergerichte) interventies;
- wij zoeken hierin de samenwerking met onze publieke- en private partners.

Partners
Regionaal Informatie en Expertisecentrum (RIEC), Centrum voor criminaliteit en veiligheid (CCV), private partijen, Platform Veilig Ondernemen Noord-Nederland, politie, openbaar ministerie (OM), ondernemers, inwoners, gemeentebestuur en organisatie.

'Eigen huis op orde'
Ook als gemeentelijke organisatie moeten we zelf waken voor onze digitale veiligheid. In de afgelopen jaren zijn een paar gemeenten getroffen door cybercrime. Tegen dit soort cyberaanvallen hebben we met de beschikbare middelen keuzes gemaakt om onze informatie te beveiligen. Tevens hebben we en noodplan opgesteld mocht onze dienstverlening tot stilstand komen. Wij werken op dit gebied samen met onze Privacyofficer, Chief Information Security Officer en de Functionaris Gegevensbescherming.

3. Verbinden van zorg en veiligheid voor een veilige woon- en leefomgeving

De sociale kwaliteit van een dorp, buurt, wijk, kern wordt sterk beïnvloed door onderlinge relaties. Belangrijke 'positieve' aspecten zijn betrokkenheid van bewoners bij de buurt, sociale netwerken, informele sociale controle, samenredzaamheid, e.d. Sociale kwaliteit kan onder druk komen te staan door onder meer woonoverlast en burengerucht, overlast van personen met onbegrepen/verward gedrag, overlast door jeugd, overlast door illegale bewoning, zich intimiderend gedragende buurtbewoners, of door drank- en drugsoverlast. Overlastveroorzakers zijn veelal ook al in beeld, of moeten in beeld gebracht worden bij de zorg.

Veel veiligheidsvraagstukken kennen mede een zorgkant - en andersom. Effectieve aanpak van deze vraagstukken vereist verbinding van partijen en instrumenten uit beide domeinen. Als gemeente hebben we daarbij een belangrijke regisserende rol. En dit begint 'in huis', bij de verbinding van zorg en veiligheid op ambtelijk en bestuurlijk niveau. We brengen dit verder op orde in komende jaren.

Ambitie
Onze ambitie is om samen met onze ketenpartners te blijven zorgen voor veilige en leefbare wijken. Het is van groot belang dat we voldoende 'ogen en oren' hebben in de wijken en dat we blijven zorgen voor een effectieve verbinding tussen zorg en veiligheid.

We willen daarom de integrale samenwerking versterken door onze handhaving in te zetten in de samenwerking met onze ketenpartners, zoals de wijkagenten/politie, het jongerenwerk, Halt en VNN. Casuïstiek integraal bespreken met de ketenpartners in specifieke overlegstructuren, zoals het Operationeel Veiligheidsoverleg (OVO), Aanpak Voorkomen Escalatie (AVE) platform en het Jeugd Op

Straat (JOS) overleg. Door te blijven investeren in de relatie en in de samenwerking met onze lokale in- en externe contacten, versterken we deze en waar nodig breiden wij de samenwerking uit. We hebben namelijk baat bij nauwe en korte lijnen, en dat we weten wie we moeten hebben om de juiste partijen in te schakelen.

Doel
De balans vinden in het tegengaan van overlast en onveiligheid en het bieden van tijdige en goede zorg.

Middel
Via twee manieren kan een positieve bijdrage worden geleverd aan dit thema namelijk:

- Via de persoonsgerichte aanpak door het tegengaan van ernstige overlast door personen in de woonomgeving bij zowel huiselijk geweld, zorgmijders als ook (jeugd)criminaliteit.
- Verstevigen samenwerking op zorg en veiligheid, zowel intern als extern op uitvoerend en bestuurlijk niveau. Enkele voorbeelden hiervoor zijn het verder uitdragen en inzetten van de Aanpak Voorkomen Escalatie (AVE) de WVGGZ, de Wet Woonoverlast 2017 en implementeren van de Wet goed verhuurderschap 2023.

Partners
Zorgpartijen, GGD, Vereniging Nederlandse Gemeente (VNG), Centrum voor criminaliteit en veiligheid (CCV), Zorg & Veiligheidshuis, politie, woningbouwcorporaties, Openbaar Ministerie (OM) en het Sociaal domein (beleid, gebiedsteams en Sociaal Domein Fryslân (SDF)).

4. Lokale verbinding en betrokkenheid bij brandveiligheid en crisisbeheersing

De brandweertaken en de crisisbeheersing zijn volgens de Wet op de Veiligheidsregio's ondergebracht bij de Veiligheidsregio Fryslân (VRF). Ondanks dat de brandweerkazernes in de gemeente staan, is op gebied van hun ontwikkelingen en beleid de afstand aanwezig. Daarom blijft het van belang dat de gemeente Weststellingwerf de regionale ontwikkelingen volgen en helpen die lokaal te borgen. Wij zijn een verbindende schakel tussen het regionale beleid en de lokale uitvoering. Zo blijven we betrokken en kunnen we die verbinding verstevigen, door te investeren in preventie, repressie, nazorg en advisering.

Ambitie
Onze ambitie is om samen met de brandweer de brandveiligheid, zoals natuurbrandbestrijding en het dekkingsplan, te ontwikkelen en actualiseren. Daarnaast willen we ook de crisisorganisatie in 'ons huis' en binnen de HOWO-samenwerking op peil brengen, waarbij de lokale sleutelfuncties, faciliteiten en voorzieningen effectief zijn ingevuld.

Doel

- Bijdragen aan de lokale brandveiligheid.
- Verstevigen van de lokale crisisorganisatie binnen de HOWO-samenwerking in district Zuidoost Fryslân

Middel
Nauwe contacten met de lokale brandweerposten en brandweerorganisatie en het verstevigen van de lokale crisisorganisatie binnen HOWO-samenwerking district Zuidoost Fryslân. De nieuwe deelplannen bevolkingszorg en crisiscommunicatie implementeren en borgen binnen de HOWO-samenwerking. De gemeentelijke crisisorganisatie, sleutelfuncties, faciliteiten en voorzieningen actualiseren en borgen. Daarnaast participeren we in trainingen en opleidingen voor crisismedewerkers op lokaal en district niveau.

Partners
Veiligheidsregio Fryslân (VRF), afdeling Vergunningen Toezicht en Handhaving (VTH-OWO), afdeling ruimte, sociaal domein, andere gemeenten, inwoners en ondernemers.

Kosten

Het beschreven Integraal Veiligheidsbeleid 2024-2027 is in overeenstemming met de beschikbare structurele middelen ingaande 2024. Bij de Kadernota 2024-2027 zijn de budgetten Openbare Orde en Veiligheid geïndexeerd. Ook hebben we in de Kadernota de structurele budgetten voor de Veiligheidsregio Fryslân (VRF) opgenomen conform de Kaderbrief van de VRF. Tenslotte is in de Kadernota de gemeentelijke formatie voor Openbare Orde en Veiligheid verhoogd naar 3 Fte.